

Bezpečí na síti naučí děti kybervlk

Výuka chování v kybernetickém prostředí má začít už ve školkách. Větší žáci budou téma probírat v různých předmětech

MARKÉTA RIZIKYOVÁ

PRAHA Stejně tak jako se děti učí mýt si ruce nebo to, že se před přecházením silnice musí na rozhlédnout, měly by se naučit pohybovat ve virtuálním světě. „Základní povědomí o pravidlech chování v kybernetickém prostředí by mělo mít každé dítě, mateřskou školou začíná,“ řekl LN Josef Strelec, ředitel Centra kybernetické bezpečnosti, které spadá pod neziskovou organizaci AFCEA. „Protože již od mateřské školky začínáme žít ve dvou životních prostředích – jak ve 3D, tak i v tom virtuálním, kybernetickém prostoru,“ vysvětlil.

S tím souhlasí i středoškolský učitel informatiky Václav Maněna. Před digitálními technologiemi není podle něj možné zavírat oči, protože tím nepřestanou existovat. Lidé se s nimi zkrátka musí naučit správně zacházet. „Tak jako víme, jak bezpečně používat nůž, abychom se nepořezali, tak zrovna tak je potřeba se vzdělávat v oblasti použití mobilních telefonů,“ řekl Maněna v rozhovoru pro LN.

„Samostatná strategie na výuku kybernetické bezpečnosti a prevence by neměla smysl bez rozvoje digitální gramotnosti,“ řekla LN Aneta Lednová, mluvčí ministerstva školství. A právě proto prý resort digitální gramotnost začlenil do revizí osnov informatiky pro základní školy i gymnázia. „Nový vzdělávací obsah informatiky klade důraz na to, aby u žáků byly rozvíjeny dovednosti práce s informacemi, aby rozuměli principům fungování digitálních technologií a aby uměli využívat technologie nejen efektivně, ale také bezpečně a eticky,“ popsala Lednová.

Zároveň je podle ní důležité,

aby se digitální kompetence a s tím spojené bezpečné chování na internetu rozvíjely například vzdělávacími oblastmi. Rozhodnutí, jak a v jakém rozsahu kybernetickou bezpečnost do výuky začlenit, je však na ředitelích. „Bude vždy záležet na každé škole, do jakého předmětu téma kybernetické bezpečnosti zařadí,“ přiznala Lednová.

Kybernetické pohádky

Centrum kybernetické bezpečnosti začne osvětlu v školách s chystanou knížkou Kyberpohádek, v níž přichází s moderními adaptacemi tří klasických pohádek, skrze které se děti seznamují s konceptem dobra a zla. Na Červenou karkulku nemusí vlk číhat v lese, informace o babičce vyláká z Karkulky pod falešnou identitou, když se na internetu vydává za stejně starou holčičku. Kůzlátka vlkovi sice neotevrou, bezpečností kód vrátka ve znění 12345 však sám bez problému uhodne. Šípková Růženka zase žije v chytrém království, jež je plně nejmodernějších chytrých zařízení, která se ovládají mobilem. Zlá sudička jí nevěští, že se píchne do prstu a celé království usne, nýbrž pronese: „Než bude Růženka dospělá, zavíruje počítače a chytrá zařízení celého království.“ Na situacích z pohádek, které děti dobře znají, se mají seznámit se specifiky kybernetické prostředí.

Primárně knížka cílí na předškoláky, kteří ještě číst neumí, takže jim pohádky musí předčítat dospělák. Pro případ, že by se v problematické neorientoval ani on, můžou si v závěru publikace přečíst vysvětlivky, jakýsi manuál. „A může se stát i opak. Že dítě bude edukovat dospělého čtenáře,“ směje se Strelec.

Na mezery v oblasti kybernetické bezpečnosti narazí i ministerstvo školství u učitelů, hlavně pak informatiky. Proto již chystá metodickou podporu a speciální kurzy. „Klíčem pro proměnu vzdělávání bude dostatek vzdělávacích kurzů a podpory pro učitele a školy. Toto ministerstvo podpoří prostřednictvím Národního plánu obnovy, kde na tyto aktivity budeme směřovat stovky milionů korun v rámci dalších čtyř let,“ řekla Lednová.

Ředitelé škol však musí řešit ještě další problém: učitelů informatiky je jako šafránu. „Problém je, že učitelé informatiky nejsou,“ potvrdila LN Renáta Schejbalová, předsedkyně Asociace ředitelů gymnázií. Jednak chodí na pedagogické fakulty za studiem informatiky málo zájemců, jednak následně jen málo absolventů zůstává v oboru a živí se učitelstvím. Finančně atraktivnější nabídky dostávají z firem, kde šikovné „ajtáky“ platí zlatem.

Youtubeři učí

Pro středoškoláky je připraven speciální videokurz, který je má seznámit s bezpečnostními, ale i etickými a sociálními otázkami spojenými s digitálními technologiemi. Program připravil Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost. Aby byl pro mladé atraktivní, zapojilo se do něj deset youtuberů, tedy lidí, kteří se žijí natáčením videí na platformu YouTube. Hlavním „vyučujícím“ je youtuber Lukáš Fritscher, známý pro předvídky Lukefry. Každá videolekce je doplněna podpůrnými materiály, se kterými pak můžou učitelé pracovat při vyučování. Na přípravě pracovních listů se podíleli učitelé z praxe a knihovnici.

Knižka Kyberpohádek vypráví moderní adaptace tří klasických pohádek, skrze které se děti seznamují s konceptem dobra a zla. Červená karkulka se za babičkou vypraví s košíčkem dobrot a také novým chytrým telefonem. Ten babičce daruje, aby si mohly volat a psát esemesky. Na Karkulku nemusí vlk číhat v lese, informace o babičce z ní vyláká pod falešnou identitou, když se na internetu vydává za stejně starou holčičku. V další pohádce Kůzlátka vlkovi s mobilem sice neotevrou, bezpečností kód vrátka ve znění 12345 však sám bez problému uhodne.

REPRO LN

Drív, než se naučí číst, umí děti s mobilem

MARKÉTA RIZIKYOVÁ

PRAHA Centrum kybernetické bezpečnosti původně vyhlásilo soutěž o nejlepší říkanku s kybernetickou tematikou pro děti a mladé dospělé do 26 let. Středoškolský učitel informatiky Václav Maněna (42) si jich pár zkusil mimo soutěž také napsat. „Pak se mi ozvali organizátoři soutěže, že se jim ty básničky tak líbí, že otevírají speciální kategorii,“ říká Maněna v rozhovoru pro LN.

LN Učíte informatiku na střední škole Březová. Čím je specifická?

Někdy se jí přezdívá škola na konci světa. Učím tam na lyceu, které funguje výhradně online. Od začátku je to distanční výuka přes počítač, přes e-learningový systém. Díky tomu se nás pande-

mie nijak nedotkla – kromě toho, že se o nás začali zajímat novináři nebo okolní školy, které chtěly rady, jak to mají dělat.

LN Kybernetická bezpečnost je součástí studia?

Je nutnou součástí nejen studia, ale i běžného života. Naši studenti jsou kolikrát mimo republiku nebo jsou třeba upoutáni na lůžko. Spoustu věcí si s úřady musí vyřizovat přes počítače. To, co si běžný občan může vyřídit, tak ty děti kolikrát z různých důvodů nemají šanci. A to bez kybernetické bezpečnosti zkrátka nejde.

LN Jaká je podle vás úroveň středoškolských v kybernetické bezpečnosti?

Různá. Ale neřekl bych, že to souvisí s typem školy – že třeba na průmyslovkách je to jinak než na

gymnáziích. Vždy záleží na celkovém přístupu školy a na konkrétním učiteli. Za poslední tři roky ale pozorují, že se úroveň v kybernetické bezpečnosti zlepšuje.

LN Lze říct, že mladší lidé jsou v tom zručnější než starší?

Ne, to je často rozšířený mýtus. Vychází z toho, že pro mladé lidi

je od útlého dětství mobilní telefon přirozenou součástí života. Přirozeně umí dělat fotografie, upravovat je, umí spustit hru. A to třeba i děti, které neumí číst. Máme pocit, že když dítě umí hodně věcí na počítači a mobilu, tak má i povědomí o kybernetické bezpečnosti.

LN Jsou rodiče otevření vzdělání v kybernetické bezpečnosti?

Znám spoustu mladých rodičů, kteří si vůbec nepřejí, aby si dítě ve školce hrálo s tabletem. Považují to za škodlivou technologii. Na druhou stranu ale děti vidí tablety a mobily v běžném životě. Už ve školce bychom se měli nenásilnou formou věnovat tomu, co se může stát s mobilem, proč ho děti nikomu nemají půjčovat, že nemůžou nikoho bez dovolení vyfotit a jaké to může mít důsledky. Na druhou stranu je spousta lidí, kteří jsou

starší, ale mobil používají k bankovníctví a k práci, tak si postupně začínají víc uvědomovat rizika, která jsou s tím spojená.

Nedávno jsem četl postesk jednoho učitele, že ve škole v počítačovém kroužku chtěl, aby si děti nainstalovaly nějakou aplikaci, ale půlce dětí to nešlo, protože měly rodičovský zámek. To je dobré, protože se blýská na lepší časy. Učitel vůbec nečekal, že rodiče nějakým způsobem řeší, co dělají děti na mobilních telefonech. Já nemůžu zakazovat mobil, ale musím ten mobil učit od dětství umět rozumně používat. Je to i součástí etiky. Jdete do divadla, musíte vědět, že si mobil musíte vypnout. A tohle se ty děti učí zkrátka od rodičů nebo ve škole.

LN Bude mít v nově zaváděných hodinách informatiky na zá-

kladních a středních školách programování kdo učít?

Kdybychom měli hodnotit současný stav, tak rozhodně ne. Na druhou stranu stát zas takhle hloupý není. Takže náběh rámcových vzdělávacích programů je postupný, školy mají dost času, aby se připravily. Hlavně to není programování na profesionální úrovni. Spíš jde o to učit děti obecné principy, algoritmizaci, aby věděly, jak počítače a technologie fungují, jak pracují, aby si dokázaly zautomatizovat úkoly v běžném životě. Víte, že teď jsou chytré domácnosti, robotické vysavače a tak. Tohle všechno funguje na základě nějakých principů a algoritmů. A abyste je dokázala pochopit a vysvětlit, tak zase nemusíte být programátor aplikací. Ministerstvo dodá metodiku, ale záleží na lidech, jak se k tomu postaví.

Devět kilogramů heroinu nalezli na letišti v Lahore u Hluškové v kufří, i u soudu modelka (snímek z roku 2019) tvrdila, že o drogách nevěděla. FOTO PROFIMEDIA

Češku pustí z vězení v Pákistánu

Drogy, za jejichž převoz byla odsouzena mladá Češka v Pákistánu, mohly být vyměněné. S tímto argumentem uspěla obhajoba a Tereza Hlušková by se měla vrátit domů.

ISLÁMÁBÁD/PRAHA Pětadvacetiletá Češka Tereza Hlušková, která si v Pákistánu odpykávala více než osmiletý trest za pašování drog, byla zproštěna obžaloby. Českému velvyslanectví v Pákistánu to telefonicky sdělil advokát Hluškové.

Informovala o tom mluvčí ministerstva zahraničí Eva Davidová. Jako první zprávu přinesl deník Blesk.

Hluškovou pákistánští celníci zadrželi v lednu 2018 na mezinárodním letišti v Láhauru s devíti kilogramy heroinu. V březnu 2019 byla mladá Češka odsouzena k trestu odnětí svobody v délce osmi let a osmi měsíců a k pokutě. V dubnu se proti verdiktu odvolala; rozsudek byl podle ní „v rozporu s fakty“ a nebyl podložen žádnými konkrétními důkazy. Soud jí nyní podle jejího právníka dal za pravdu. „Hlušková byla odvolacím soudem v Láhauru zproštěna obžalo-

by a měla by být propuštěna po vyhotovení rozsudku, odhadem v řádu dní,“ řekl podle včerejšího vyjádření Davidové českému velvyslanectví v Pákistánu právník Hluškové. „Konzulární odbor projevuje možnost přepravy,“ dodala mluvčí ministerstva zahraničí.

Zadržovaná Češka tvrdila, že do Pákistánu přijela jako modelka a někdo jí heroin do kufří podstrčil. Pákistánský zpravodajský portál UrduPoint již dříve uvedl, že drogy, které Češka převážela, by měly na černém trhu hodnotu 150 milionů pákistánských rupií (19,5 milionu korun).

List Pakistan Daily uvedl, že lá-

hurský vrchní soud včera nařídil propuštění Hluškové. „Dvoučlený senát po podrobném vyslechnutí argumentů české obžaloby přijal její žádost o propuštění,“ napsal deník. O zproštění obžaloby Češky píše i nejrozšířenější pákistánský list vycházející v angličtině Dawn. Podle něj při včerejším soudním jednání právník Hluškové Sajfúl Malúk uvedl, že nelze dokázat, že byly předpokládány drogy po zabavení bezpečně přepraveny do laboratoře na test. „Nebyly zveřejněny podrobnosti o tom, kdo vzorky do laboratoře přepravoval. Nadále proto trvá možnost, že byly vyměněny,“ prohlásil právník. čtk